

Historiallinen Aikakauskirja ja Kanava. Ta pidas end innukalt kursis kaasajaga. Jutikkala pikk eluiga oli nähtav ka Soome ja Eesti vahelistes teadussuhetes. Ta võttis osa nii esimestest Soome ja Eesti ajaloolaste päevadest 1933. aastal kui ka kolmandatest 1999. aastal. Alles kaks aastat tagasi osales ta Helsingi Ülikooli teaduspäeval. Ta istus esireas ja võttis diskussioonist aktiivselt osa.

Kalervo Hovi
Tõlkinud Andres Langemets

Riigiarhiivi Toompea maja – *in memoriam*

Akt

Koostatud Eesti Vabariigi Riigiarhiivi 3-kordsele hoonele 5-kordse juurdeehituse püstitamise puhul.

Riigiarhiiv asutati Vabariigi valitsuse otsusega 9. veebruarist 1921 ja alustas tegevust 1. aprillil 1921. Tema ülesandeks on juhtida riigiasutuste registratuuride ja jooksvate arhiivide korraldamist, koguda ja korraldada arhivaale, mis asutises vähemalt 5 a. seisnud ja mille säilitamine tarvilikuks tunnustatud Riiginõukogu poolt. Peale 15 a. Riigiarhiivis alalhoidmist arhivaalid kas hävitatakse või saadetakse alalehoidmiseks ajaloolisse Riigi Keskarihiivi Tartus.

Kuna Riigiarhiivi senine hoone, mis asetses Toompea lossi hoovi põhjapoolisel küljel ja oli ehitatud a. 1896–1899 veneaegse Eestimaa Kubermangu arhiivi jaoks, oli kitsaks jäänud, otsustas Vabariigi Valitsus koos Toompea lossi üldiste ümberehitustöödega ruumipuudust lahendada uue hoone juurdeehitamisega seni ehitustest vabale maa-alale Toompea lossi põhjapoolses nurgas vastu nn. Landskrone torni. Ehituse projekti valmistas Teedeministeeriumi arhitekt A. Taur. Vabariigi Valitsus kinnitas selle 6. veebr. 1935. a. Ehitustööd, mis algasid 1935. a. märtsis, teostas Teedeministeeriumi avalike tööde osakond.

Käesoleva akti koostamise ajal Eesti Vabariigi Valitsuse koosseis on:

Peaminister, Riigivanema ülesannetes – Konstantin PÄTS
Peaministri aset. – siseminister – Kaarel EENPALU
Hariduse- ja sotsiaalminister – Nikolai KANN
Kaitseminister – Paul LILL
Kohtuminister – Johan MÜLLER
Majandusminister – Karl SELTER

Põllutööminister – Nikolai TALTS
Teedeminister – Otto STERNBECK
Välisminister – Julius SELJAMAA

Tähtsamaid riigitegelasi:

Kaitseväge Ülemjuhataja – kindral-leitnant
Johan LAIDONER

Riigikontrolöör – Karl SOONBERG

Riigikogu esimees – Rudolf PENNO

Riigikohtu esimees – Kaarel PARTS

Riigisekretär – Karl TERRAS

Tartu Ülikooli rektor – prof. theol. Johan
KÖPP

Ev.Lutheri usu piiskop – dr. theol. Hugo-
Bernhard RAHAMÄGI

Kreeka-katoliku usu metropoliit – ALEKSAN-
DER

Tallinna linnapea - kindral-major Jaan SOOTS

Eesti rahaühikuks on kroon, mis jaguneb 100
sendiks. Metallvahetusrahad on 2 kr., 1 kr., 25
s., 10 s., 2 s., 1 s.

Ühe kg rukki keskmine hind on 14 senti.

1 gramm puhast kulda - 4 krooni 8 senti.

Eesti Vabariigi elanike arv oli 2. rahva loenduse
järgi 1.III 1934 1.126.413 inimest. Tallinna linna
elanike arv 1.VI 1935 138.270 inimest

Riigiarhiivi ühtlasi ka Riigiraamatukogu direk-
toriks on Richard ÖVEL

Käesolev akt on koostatud Tallinnas 29. juunil
/23. novembril 1935, Eesti vabariigi kaheksateist-
kümnendal iseseisvuse aastal.

Nr. 331

/allkiri/ K. Terras /allkiri/ R. Övel /allkiri/ Joh.
Elepson

Riigisekretär Riigiarhiivi direktor Riigiarhiivi
van. arhivaar

Käesoleva akti algkiri asetati Riigiarhiivi
juurdeehituse välisseina 23. novembril 1935 a.
kell ¾ 12 päeval. Juures olid Riigiarhiivi van.
arhivaar J. Elepson, arhivaar M. Pudivere ja
kütja-mehaanik A. Luuberg.

Sellise dokumendi ärakiri asub Riigiarhiivi
fondis (f. 1265, n. 1, s. 169, l. 3–4). Originaali
ei näe arvatavasti kellegi silmad. 1937. aasta
aprilliks, täpselt 70 aastat tagasi oli hoone valmis
ja alustati dokumentide ümberpaigutamisega.
Riigikantselei koosseisu kuuluv Riigiarhiiv oli
saanud oma maja, Eesti Vabariik 20. sajandi esi-
mese vundamendist katuseeni rajatud arhiivihoo-
ne. Seda, et uus maja jääb juba kolme ja poole

aasta pärast lootusetult kitsaks, ei osanud siis
keegi aimata. Aga Toompea maja jäi. Seal varjati
1944. a. Linnaarhiivi dokumente Saksamaale
viimise eest, seal peideti Riigiarhiivi dokumente
riiulite alustesse. Seal töötas kuni 1971. a. arhiivi
lugemissaal, peavarju leidsid selles Filmiarhiiv ja
Tehnikaarhiiv. Korduvalt kärbiti arhiivi kasutada
olevat osa, sest juriidiliselt iseseisvaks saanud
arhiiv oli oma majas vaid üürnik. Aastal 1994
saadi isegi üks hoidla endises kubermanguva-
litsuse arhiivi hoones juurde.

Oli selge, et arhiiv on vaja üheks liita. Pärast
Madara t. hoidla valmimist lootsid arhivaarid,
et sellele ehitusele tuleb peatselt järg. Kuid
novembris 2006 sai arhiiv Riigikogu kantseleilt
marsikäsu: algul 1. septembriks, siis juba 1.
maiks peab maja tühi olema. Sügavas talves algas
kolimine Rahvusarhiivi “sisemiste ressursside”
kasutamise arvel. Arhiivihooone kasutuselevõtu
70. aastapäevaks on see ilmselt enamvähem tühi.
Ilus oleks ka nüüd, Eesti vabariigi 89. aastal
endast maha jätta akt:

Eesti rahaühikuks on kroon, mis jaguneb 100
sendiks. Metallvahetusrahad on 1 kr., 50 s., 20
s., 10 s.

Ühe kg rukki keskmine hind on 2 krooni 20
senti.

1 gramm puhast kulda – 252 krooni 90 senti.

Eesti vabariigi elanike arv 2000. a. rahvaloendu-
se järgi 1 370 052 inimest. Tallinna linna elanike
arv 1.01.2006 396 193 inimest.

Peaminister... Riigikogu esimees... Riigisekre-
tär... Tartu Ülikooli rektor... jt...

Liivi Uuet

Riigiarhiivi töötaja